

for artikler i videnskabelige tidsskrifter. I bogen mere rummelige format er der plads til at præsentere det righoldige empirisk materiale, som redegør i detaljer for landmandens forvaltning af de lokale ressourcer på brugsniveau. De konkrete cases præsenteres gennem beskrivelser af deres biofysiske og landskabsmæssige kontekst, men også - og ikke mindre væsentligt - gennem beskrivelser af de socio-økonomiske og kulturelle forhold, som karakteriserer dem. På denne baggrund udfoldes en omhyggelig diskussion af, hvordan bøndernes udnyttelse af de lokale ressourcer er præget af en udpræget fleksibilitet, tilpasningsevne og diversitet. Disse egenskaber er væsentlige midler til at tilpasse sig de stærkt variable forudsætninger for at drive landbrug, som bønderne er konfronteret med i ørkenens randzone. Men de er også en væsentlig indgang til at forstå, hvorfor det kan lykkes at drive landbrug, som mod gældende fordomme faktisk ikke nedslider naturgrundlaget i den hast og i det omfang som det ofte fremstilles. Bogen fortjener at blive læst for sit nuancerede bidrag til menneske-miljø debatten og for sit konkrete empiriske eksempel materiale.

*Anette Reenberg*

*M. Mainquet: Aridity - droughts and human development. Berlin, Springer, 1999. IX, 302 s., ill. 25 cm. GBP 57,50.*

Denne bog sætter fokus på de aride zoners økosystemer. Den er forfattet af en kendt fransk geograf, som bla har gjort sig aktivt gældende i FN-systemet, ikke mindst i relation til UNEPs ørkenudbredningsaktiviteter. Bogen er oprindelig udgivet på fransk, hvor den modtog en pris fra det Geografiske Selskab i 1996. Denne engelske oversættelse argumenteres i forordet med, at situationen i klodens aride zoner til stadighed forværres. Der er derfor fortsat, ifølge forfatteren, behov for at fokusere på de klassiske spørgsmål vedrørende sammenhængen mellem tørke, degradering og menneskelig aktivitet. Det er især de biofysiske forhold, der behandles, og bogen kommer vidt omkring i de forskellige relevante temaer, omend der ikke er tale om et lærebogspræget værk. I den første del behandles jordbunds- og vegetationsforhold set i relation til begreberne tørke og ariditet. I anden del behandles aeoliske og hydrologiske processer i det aride landskab. Vand og vind er ligeledes i centrum i bogens tredje del, som dels belyser, hvorledes mennesket har håndteret knapheden på vand til at opretholde livet gennem husdyrbrug og agerbrug, og dels belyser, hvordan man kan modvirke vinderosion på forskellig vis. Endelig behandler bogens sidste hovedafsnit de udviklings- og udnyttelsesmæssige perspektiver for de aride regioner. Selv om der således i princippet lægges an til

en meget bred og tværfaglig karakteristik af degraderingsprocesserne i de aride zoner, ligger hovedvægten udpræget på de biofysiske sider af problemstillingen. Diskussionen af det regionale udviklingspotentiale, som slås an som et vigtigt tema i forordet får aldrig rigtigt lov til at udfoldes, men det ville også være ambitiøst at spænde så vidt i et enkelt bind, hvis de øvrige dele skulle bibeholdes. Det lancerede syn på degraderingsprocesserne og deres omfang ligger tæt op af den opfattelse, som tegner de internationale bistandsorganisationers karakteristik af situationen. Man savner med andre ord en lidt tydeligere understregning af det sidste årtiers faglige debat og dennes forsøg på at sætte spørgsmålstejn ved de 'veletablerede myter', som ofte er funderet på et lidt tyndt empirisk grundlag. Bogen kommer vidt omkring og refererer til en rig og lang litteraturliste, der har rødder i såvel engelsk- som fransksproget litteratur.

*Anette Reenberg*

*Don, Mitchell: Cultural geography - a critical introduction. Blackwell, Malden, Mass, 2000. XXI, 325 s., ill. 25 cm. GBP 15,99.*

Dette er en lærebog med mange spændende og nytænkende kapitler, men også nogle, der virker en smule trivielle; fordi de nu engang skal med. Dette er en slags radikal kulturgeografi i anglo-amerikansk forstand, altså en gren af Human Geography, så afdelingernes titler siger måske noget om synsvinklerne: The politics of culture, the political landscape, og cultural politics. De indledende afsnit tager udgangspunkt i en diskussion af den amerikanske udvikling, blandt andet med Sauer og Zielinsky, hvis 'Cultural geography of the US' forsøgte ved hjælp af en opfattelse af 'superorganicisme' at vise en sammenhængende amerikansk kultur, som i realiteten er svær at få øje på. Det er vel mere en mosaik af meget forskellige kulturer. Den teoretiske basis for den traditionelle kulturelle geografi påvises at være svag og mangelfuld. Og relevansen af de traditionelt diskuterede enner, eksempelvis forskellige staldtypers udbredelse i Pennsylvania, angribes og kaldes esoteriske. Peter Jackson's og Dennis Cosgrove's forsøg på at give disciplinen et nyt indhold diskuteres. Diskussionen burde være interessant for den 'danske tradition' i fx landskabsanalysen, som har været præget af at finde 'staldtyper', mønstre og regulariteter. Med andre ord den form for beton-positivisme, som helst bevæger sig på overfladen, og afskyr Cosgroves begreber: power, dominance and control of space and culture. Som det siges på p. 141, så reificerer (tingsliggør) landskabet den landskabet den 'naturlige' sociale orden, ligesom kultur gør det. Landskabet fungerer som et sted for social integration,

igen ligesom kulturen. Men hvis man ser landskabet som en del af og et resultat af produktionsprocessen i bred forstand, så er landskabet også med til at reproducere de sociale relationer, og dermed social ulighed. Der er, efter Mitchell's opfattelse, magtens landskab: herregårde, fabrikker, katedraler og skyskrabere, og der er de af-mægtiges landskab: husmandssteder, landsbykirker, shantytowns og lejekaserner. Bogen slutes med kapitler om seksualitet, feminisme, racegeografi og nationalisme. Det kunne være, at man kunne finde nye ideer til den traditionelle positivistiske kortbladsanalyse i denne bog.

*Rolf Guttesen*

*T.Høy, m.fl.*: Danmarks søer, - søerne i Fyns Amt. (Danmarks Søer, 5). Vedbæk, Strandbergs Forlag 2000. 159s., ill., 31 cm. DKK 395,-.

Dette bind i den prægtige serie om Danmarks søer behandler på to til tretten sider godt tredive søer. De fynske søer er gennemgående små - den største Arreskov sø med 317 ha, tre gange større end den næste i følgen. Hver artikel er illustreret med et kort, der bl.a. viser dybde-forhold, og med mindst ét velreproduceret farvefoto; i en del tilfælde er der nogle instruktive skråfotos fra brochurer (og postkort?) i en noget mere grov kvalitet. Nyt og godt er, at kurveplaner for en del af søerne er lagt ind på flyfoto - i nogen tilfælde er kotetal dog lovligt små. I teksten behandler Thorkil Høy især geomorfologien og dybde-forholdene i søerne - opmålt af ham selv. Jørgen Dahl, der tidligere har medvirket, er afgået ved døden, men fire biologer er trådt til for at behandle biologiske forhold, vandkvalitet, fiskeri. Litteraturlisten er omfattende, og bogen er i det hele et skatkammer af oplysninger om et vigtigt, men truet og sårbart element i det danske landskab. Der er planlagt et bind for hvert amt, så der er ganske langt igen, men man må håbe, at der bliver råd, tid, kræfter til en sammenfattende fremstilling også. Hvert bind har stor lokal interesse såvel alment historisk, biologisk og topografisk som for landskabsplanlægning og -forvaltning. Når serien er afsluttet, hvad alle gode kræfter og fonde bør støtte, vil den være en virkelig gevinst for dansk topografisk litteratur.

*Henning Mørch*

*Mellem hav og hede - landskab og bebyggelse i Ulfborg herred indtil 1700.* K. Dalsgaard et al. red. Århus, Aarhus Universitetsforlag, 2000. 359 s., ill., 31 cm. DKK 298,-.

Det er efterhånden ikke så tit, at der udgives dansksprogede publikationer, som formidler geografisk forsknings resultater til den lidt bredere kreds af læsere. De er dyre, og de kommer i klemme i dagens krav om at forsk-

ningens resultater skal publiceres internationalt for at meritere forskeren. Set i dette lys er det med fornøjelse, at man lukker op for bogen om Ulfborgprojektet og dets resultater. Med støtte fra Aarhus Universitets Forskningsfond har det været muligt at udgive en særdeles indbydende bog i stort format og med flotte farveillustrationer. Bogen består af en række artikler udfærdiget af en bred vifte af personer fra den historisk, geografisk-geologiske fagkreds. Forfatterpanelet er sammensat af over tredive personer strækkende sig fra unge specialestudierende til pensionerede professorer fra universiteterne. De giver tilsammen en interessant indføring i Ulfborg Herreds særlige egenart hvad angår landskab og bebyggelse. Tidsmæssigt dækker undersøgelserne perioden fra før Vikingetiden til ca. år 1700. Bogens hovedtemaer er 'landskab og vegetation', 'stednavne og bebyggelse', 'kirke, adel og bønder' samt temaer i tilknytning til landbruget, landskabet og bebyggelsen. De enkelte afsnit er rigt illustreret med kort, diagrammer, fotos og tabeller, så bogen er en fornøjelse for øjet. Den giver et fint indblik i forholdene i Ulfborg Herred og inspiration til at se på andre egne i samme perspektiv. Selv om bogen er skrevet med henblik på at formidle forskningen til en bredere kreds, giver den dog også den mere forskningsinteresserede læser en håndsrekning. På bogens sidste ti sider finder man en kommenteret gennemgang af den litteratur og de kilder, der har været anvendt i forbindelse med de enkelte afsnit.

*Anette Reenberg*

*Atlante tematico dell' agricoltura Italiana.* Maria Gemma Grillotti Di Giacomo, red. (& hovedforfatter). Roma, Società Geografica Italiana, 2000. XV, 439 s., ill. 40 cm. Pris ej oplyst.

Dette er et pragtværk - fagligt og som publikation, og det er gennemført velredigeret. Teksten er -med fare for at blotte en fordom - prisværdig kortfattet og informationsmættet. Det er gennemført velillustreret med hundredvis af tematiske kort, diagrammer, detailleksampler fra topografiske kort samt prospekter af landskaber. - Der er tre hoveddele: 1. del behandler i fire og tyve kapitler om strukturmæssige, økonomiske og sociale forhold for landbruget i Italien som helhed med de godt halvfems provinser som basisenhed. Der er afsnit for brugsstørrelse, produktionsgrene, landbrugssystemer, boligforhold, arbejdsstyrke blot for at nævne nogle få. - 2. behandler i sytten dele forskellige temaer og problemstillinger - fx bebyggelsestyper, stednavne, vanding, landskab. - 3. er regionalt med et kapitel for hver af de tyve regioner gennemgående med individuelle forfatterskaber.